

Paweł Śpiewak **(17 kwietnia 1951 – 30 marca 2023)**

Poznałam Pawła w 1984 r., kiedy prowadził na Wydziale Socjologii UW zajęcia z historii myśli socjologicznej. Na te popularne seminaria przychodziło wielu studentów z innych wydziałów, także ja, studentka psychologii. Utworzyła się tam grupa przyjaciół, zaczęliśmy spotykać się na prywatnych seminariach, na które zapraszaliśmy prelegentów i dyskutowaliśmy, między innymi z Marcinem Królem o ideach, a ze Stefanem Marodym o „Po Prostu” oraz o antysemityzmie czy roku 1968. Przyjacielskie relacje sprzyjały też wspólnym wyjazdom w góry – latem albo zimą.

Po skończeniu studiów relacje się rozluźniły, ale więzi sympatii i koleżeństwa przetrwały. Paweł pozostał moim przyjacielem do końca życia. Towarzyszyliśmy sobie w zakrętach życiowych, zmianach, kibicowaliśmy wzajemnie projektom i planom. Niezależnie od tego, jak często (czy nieczęsto) się spotykaliśmy, zawsze mogłam liczyć na jego życzliwość, wnikliwe spojrzenie, złośliwe nieraz poczucie humoru i ogromną wiedzę. Podziwiałam rozległość jego zainteresowań, gotowość do zgłębiania coraz to nowych tematów, bliskie mi były jego poszukiwania duchowe oraz rozwijające się z czasem zainteresowania i zaangażowanie w sprawy związane z Zagładą.

Przez lata Paweł należał do środowiska „Więzi”, publikował także w „Tygodniku Powszechnym” komentarze do midraszy (ich zbiór ukazał się w 2004 r.). W latach osiemdziesiątych należał także do Towarzystwa Kursów Naukowych, a później był współzałożycielem podziemnego (początkowo) kwartalnika „Res Publica”.

Paweł Śpiewak od zainteresowań socjologią i historią myśli socjologicznej przez socjologię i historię polityki doszedł do praktycznego działania w polskiej polityce: był posłem na Sejm RP V kadencji w latach 2005–2007. Nabrał jednak niesmaku do realiów jej rodzimej wersji i powrócił do uczenia studentów oraz pisania (zarówno tekstów naukowych, jak i publicystycznych) na temat teorii polityki czy przemian polityczno-społecznych w Polsce. Pisał między innymi o liberalizmie, polskiej inteligencji, a jego książka *Żydokomuna* (2012) wywołała wiele dyskusji.

Paweł Śpiewak był członkiem Rady Naukowej naszego pisma (2005–2019), za czasów kierowania przez niego (2011–2020) Żydowskim Instytutem Historycznym współpracowaliśmy przy projektach wydawniczych i organizowaniu konferencji naukowych. Po przejściu na emeryturę Paweł miał w planach napisanie kilku książek, między innymi o historii swojej rodziny. Byłaby to niezwykle ważna i interesująca publikacja...

Barbara Engelking